यहाँ से काटिए

नामांक Roll No.

Sl.No. :

No. of Questions – 20

No. of Printed Pages – 7

VU–45–Shukla Yajurved

वरिष्ठ उपाध्याय परीक्षा, 2024

VARISHTHA UPADHYAYA EXAMINATION, 2024

शुक्ल यजुर्वेद

समय : 3 **घण्टे** 15 **मिनिट**

पूर्णांक : 56

प्रश्न पत्र को खोलने के लिए यहाँ फाड़ें

परीक्षार्थिभ्यः सामान्यनिर्देशाः

1) परीक्षार्थिभिः सर्वप्रथमं स्वप्रश्नपत्रोपरि नामांङ्काः अनिवार्यतः लेख्याः।

2) **सर्वे** प्रश्नाः अनिवार्याः।

3) सर्वेषां प्रश्नानामुत्तराण्युत्तरपुस्तिकायामेव लेखनीयानि।

4) एकस्य प्रश्नस्य सर्वे भागाः एकत्र एव लेखनीया।

5) सर्वे प्रश्नाः संस्कृतमाध्यमेन उत्तरणीयाः।

यहाँ से काटिए

खण्ड:–'अ'

1) वस्तुनिष्ठ प्रश्नाः –

i) आमुष्मिकरहस्या नामवगमयि तुमुपयोगिता विद्यते – [½]

अ) अर्थस्य　　ब) कामस्य

स) वेदस्य　　द) कल्पस्य

ii) शुक्लकृष्णत्वेन द्वौ भेदौ वर्तेते – [½]

अ) यजुर्वेदस्य　　ब) सामवेदस्य

स) अथर्ववेदस्य　　द) धनुर्वेदस्य

iii) ''इयं दुरुक्तं परिबाधमाना ...'' इति मन्त्रं प्रयुज्यते – [½]

अ) वासः परिधाने　　ब) मेखलाबन्धने

स) दण्डधारणे　　द) अजिन धारणे

iv) कन्यापितुर्हस्तस्थितं मधुपर्कम् ईक्षते – [½]

अ) वरः　　ब) कन्या

स) ब्रह्मा　　द) माता

v) सप्तमाध्याये मन्त्राः सन्ति – [½]

अ) नवतिः　　ब) अशीतिः

स) दश　　द) अष्टचत्वारिंशत्

vi) मुखस्थानीयो वेदाङ्गो वर्तते – [½]

अ) छन्दः　　ब) व्याकरणम्

स) कल्पः　　द) शिक्षा

vii) ईशावास्योपनिषत् प्राप्यते – [½]

अ) अथर्व वेदे　　ब) सामवेदे

स) शुक्लयजुर्वेदे　　द) ऋग्वेदे

viii) उदात्तस्वरस्य गोत्रं विधात् – [½]

अ) गार्ग्यम्　　ब) वशिष्ठम्

स) गौतमम्　　द) भारद्वाजम्

ix) पदयोरन्तरे काले विधीयते – [½]

अ) अर्धमात्रा ब) एकमात्रा

स) द्विमात्रा द) पंचमात्रा

x) शिष्याणामुपदेशार्थे कां वृतिं प्रयोक्तव्या? [½]

अ) द्रुताम् ब) विलम्बिताम्

स) मध्यमाम् द) अन्याम्

xi) वैशम्पायनस्य शिष्यः आसीत् – [½]

अ) कण्वः ब) भारद्वाजः

स) आपस्तम्बः द) याज्ञवल्क्यः

xii) कुण्डलाकृतिः भवति – [½]

अ) ककारान्ते ब) टकारान्ते

स) तकारे द) पकारे

xiii) ''विष्टरः प्रतिगृह्यताम्'' इति वदति – [½]

अ) आचार्यः ब) कन्यापिता

स) वरः द) विप्रः

xiv) अष्टवर्षम् उपनयेत् – [½]

अ) ब्राह्मणम् ब) क्षत्रियम्

स) वैश्यम् द) अन्यम्

xv) माणवकः प्राप्तभिक्षां प्रथमं कस्मै निवेदयेत्? [½]

अ) पित्रे ब) मात्रे

स) आचार्याय द) भगिन्यै

xvi) जयाहोमः विधीयते – [½]

अ) उपनयने ब) वेदारम्भे

स) पुंसवने द) विवाहे

2) रिक्तस्थानानि पूरयत –

i) इन्द्रस्य .... सखा। [½]

ii) सन्ते मनो .... गच्छताम्। [½]

iii) उरूष्य .... यजस्व। [½]

iv) ये .... दिव्येकादशस्थ। [½]

v) उपयाम .... सावित्रोसि। [½]

vi) ग्रहाऊर्जा .... मतिम्। [½]

vii) पदे च .... विधीयते। [½]

viii) सावित्रीं .... समारभेत्। [½]

ix) वर्ष्मोस्मि .... सूर्यः। [½]

x) धियो .... प्रचोदयात्। [½]

3) अति लघूत्तरात्मकाः प्रश्नाः –

i) वासः परिधानस्य मन्त्रं लिखत। [1]

ii) मधुपर्कदर्शनस्य मन्त्रं लिखत। [1]

iii) अनियक्षरावसानो वेदः कः? [1]

iv) अश्मारोहणमन्त्रं लिखत। [1]

v) पंचमं स्वरं कः उच्चारयति? [1]

vi) ब्राह्मणस्य पलाशदण्डं कियदुन्नतं भवेत्? [1]

vii) विवाहे सिन्दूरदानस्य मन्त्रं लिखत। [1]

viii) अर्धप्रवहणस्य मन्त्रं लिखत। [1]

खण्डः –'ब'

लघूत्तरात्मकाः प्रश्नाः –

4) याते धामान्युश्मसि० इति मन्त्रं सस्वरं पूरयत। [1½]

5) रेवतीरमध्वम्० इति मन्त्रं सस्वरं पूरयत। [1½]

6) देवस्यत्त्वासवितुः० इति मन्त्रं सस्वरं पूरयत। [1½]

7) अन्तस्तेद्यावा० इति मन्त्रं सस्वरं पूरयत। [1½]

8) अच्छिन्नस्यते० इति मन्त्रं सस्वरं पूरयत। [1½]

9) अयंवेनश्चो० इति मन्त्रं सस्वरं पूरयत। [1½]

10) यज्ञोदेवानाम्० इति मन्त्रं सस्वरं पूरयत। [1½]

11) उपयामगृहीतोसि० इति मन्त्रं सस्वरं पूरयत। [1½]

12) देवसवितः प्रसुव० इति मन्त्रं सस्वरं पूरयत। [1½]

13) इन्द्रस्य वज्रोसि० इति मन्त्रं सस्वरं पूरयत। [1½]

14) मात्रायां चतुराणवत्वं कथमिति प्रतिपादयत। [1½]

15) कीदृशाः पुरुषाः वर्णानां समुचितोच्चारणे असमर्थाः भवन्ति? [1½]

<u>खण्डः–'स'</u>

दीर्घोत्तरीयाः प्रश्नाः –

16) हस्तसंचालने के हस्तदोषाः, दोषरहितपाठेन कस्य लोकस्य प्राप्तिः च भवति? [3]

अथवा

पदोच्चारणस्य विधिं स्पष्टयत।

17) मधुपर्कविधिं सविस्तरं वर्णयत। [3]

अथवा

यज्ञोपवीततन्तुदेवानां नामानि विलिख्य यज्ञोपवीतधारणस्य मन्त्रं लिखत।

18) वर्णाः कथं प्रयोक्तव्याः? [3]

अथवा

पाठकाधमाः कतिसंख्यकाः भवन्ति? के च ते

खण्डः–‘द’

निबंधात्मकाः प्रश्नाः –

19) निम्नांकितेषु केचन चत्वारो मन्त्राः सस्वराः पूरणीयाः – **[4]**

i) विष्णोः कर्माणि०

ii) घृतंघृतपावानः०

iii) आवायोभूषशुचिपा०

iv) कदाचनप्रयुच्छस्यु०

v) उदुत्यञ्जात०

vi) आयुर्यज्ञेनकल्पताम्०

अथवा

वेदाध्ययने शिक्षा ग्रन्थानामुपकारित्वं साधयत।

20) निम्नांकितेषु केचन चत्वारो मन्त्राः सस्वराः पूरणीयाः – **[4]**

i) उपावीरस्युपदेवान्०

ii) वाचन्ते शुन्धामि०

iii) अयं वां मित्रा वरुणा०

iv) सुप्रजाः प्रजाः०

v) देवागातुविदो०

vi) अर्यमणंबृहस्पति०

अथवा

शुक्लयजुर्वेदस्य प्रादुर्भावः कथमभूत्? वर्णयत।

DO NOT WRITE ANYTHING HERE